

EU-direktiver og grundrettigheder i horisontale retsforhold

- en juridisk analyse af borgernes retssikkerhed og konsekvenserne for medlemsstaten

Resume: Formålet med afhandlingen er at undersøge EU-direktiver og grundrettigheders virkning i horisontale retsforhold med særligt fokus på henholdsvis borgernes retssikkerhed og konsekvenserne for medlemsstaten. I den forbindelse foretages en analyse af det teoretiske udgangspunkt for konfliktsituationen mellem national ret og EU-ret med en behandling af de nationale krav og begrænsninger i forhold til suverænitetsafgivelse. I forhold til horisontal virkning af EU-charteret og forholdet til EU-direktiver med inddragelse af Højesterets resultat i Ajos-sagen.

Endvidere foretages der en begrebsanalyse af retssikkerhed med en gennemgang af retspraksis og den relevante litteratur, samt en sammenligning med det EU-retlige begreb. Det konstateres, at der er konvergens mellem begreberne i dansk ret og EU-ret, selvom Højesterets dom i Ajos-sagen kunne tyde på det modsatte. Det konkluderes, at ”retssikkerhed” i horisontale retsforhold handler om forudberegnelighed og at begrebet er et forfatningsretligt princip, som retskildemæssige formentlig kan gøres gældende på grundlovsniveau.

Afhandlingen undersøger også den seneste udvikling af EU-charterets horisontale direkte virkning for derigennem at udpege nye konfliktområder i det horisontale retsforhold, samt hvilke betingelser EU-Domstolen lægger vægt på i forhold til at tildele en grundrettighed horisontal virkning.

Endvidere behandles konsekvenserne for medlemsstaten for mangelfuld opfyldelse af EU-retten med særligt fokus på lovgivers erstatningsansvar. Det konkluderes, at der er normsammenfald i forhold til ansvarsvurderingen efter dansk ret og EU-retten. På grund af Jonkman-sagens formulering *’så hurtigt som muligt’* undersøges det, om der findes en ansvarsfri periode for lovgiver, efter EU-domstolen har afsagt en dom, der bringer den nationale retsstilling i konflikt med EU-retten. I den forbindelse inddrages Kommissionens bødepraksis, samt tidligere danske lovændringer, som har været nødvendiggjort af EU-retspraksis, og der opstilles retningslinjer, som bør indgå i vurderingen af, om en medlemsstat har reageret hurtigt nok.

Afslutningsvis behandles erstatningsansvarets modhensyn og genopretningsmuligheder efter overtrædelse. Det drejer sig om EU-Domstolens praksis om tidsbegrænsning af domme og de danske forældelsesregler. Det overvejes, om domstolene i form af deres judicielle virke vil kunne drages til ansvar ved ikke at efterleve domme fra EU-Domstolen. Det konkluderes, at det følger af EU-retten, men at det modsatte gælder efter dansk ret. Det leder til en anbefaling af lovgivningsmæssige tiltag for at råde bod på den manglende forudberegnelighed for borgerne i visse ekstraordinære situationer, hvor retstilstanden ikke er klar som følge af uoverensstemmelser med EU-retten. Endelig overvejes det, hvordan der kan ske genopretning af en overtrædelse, og hvilke alternativer der er til økonomisk erstatning.